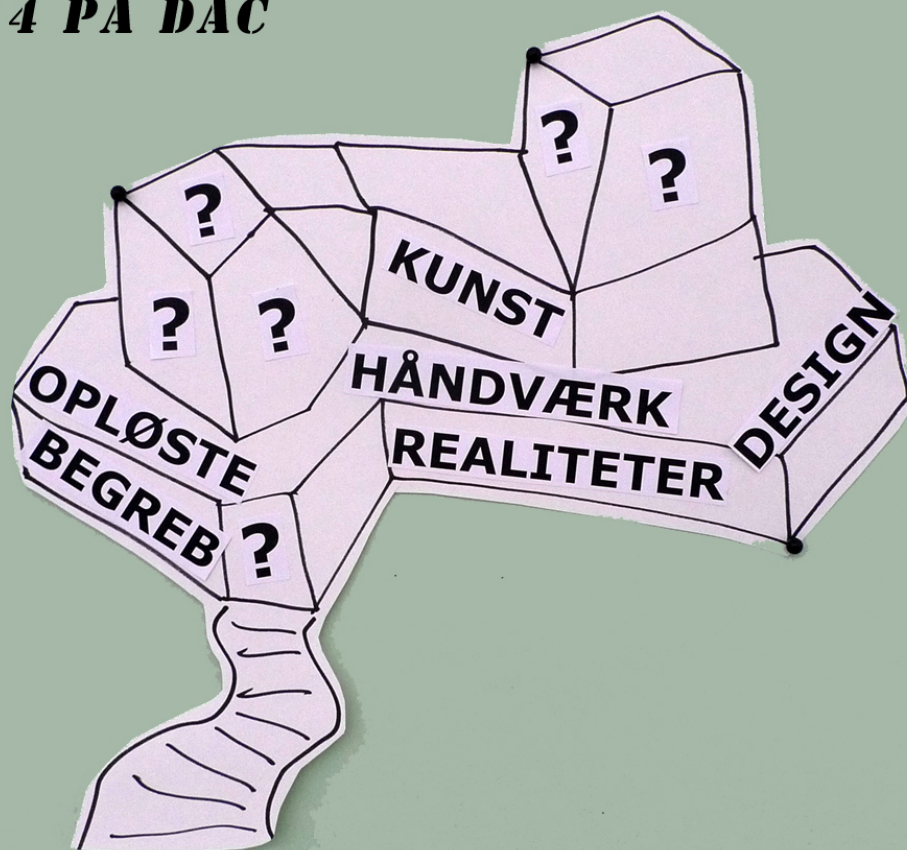

VELKOMMEN TIL ÅBENT SEMINAR

DEN 8. MARTS 2014 PÅ DAC

Gratis adgang

Fokus

Dialog om begreber og realiteter i samtidens kunsthåndværk & design

Oplæg ved professor og arkitekt Anders Brix samt

museumsdirektør Lars Kærulf Møller

Sted: Dansk Arkitektur Center - konferencesalen.

Tid: Lørdag den 8. marts fra 10-11.30. Morgenkaffe fra kl. 9.30.

Anders Brix er professor på KADK

Lars Kærulf Møller er museumsdirektør ved Bornholms Kunstmuseum.

Seminaret er arrangeret af:

www.dkkh.dk

DANSKE
KUNSTHÅNDVÆRKERE

Lyt med og del dine spørgsmål, når Danske Kunsthåndværkere inviterer til dialog lørdag den 8. marts 2014 under overskriften;

DIALOG OM BEGREBER OG REALITETER I SAMTIDENS KUNSTHÅNDVÆRK & DESIGN.

Program

- 9.30 – 10 morgenkaffe og netværk
10 Velkomst ved Danske Kunsthåndværkeres sekretariatsleder Nicolai Gjessing samt
 bestyrelsesformand Hanne Lange Houlberg
10.15 -10.30 Det opløste designbegreb, Anders Brix
10.30-10.45 Kunsthåndværk i historisk perspektiv, Lars Kærulf Møller
10.45-10.50 Det Lange Nu. Superobjekter og bevidsthed af Louise Mazanti.
 Oplæst af Hanne Lange Houlberg
10.50-11.30 Paneldebat og spørgsmål fra salen

Ordstyrer: underviser på KADK og ph.d. studerende Maria Sparre-Petersen.

Præsentation af oplægsholderne

Anders Brix, Professor ved Institut for design og kommunikation på Kunstakademiets Arkitektskole.

Anders Brix' oplæg til dagens dialog tager udgangspunkt KRONIKEN: Det opløste designbegreb (Politiken 8/9-12) Uddrag fra kronikken:

"Denne (til lejligheden let karikerede) historie peger på nogle af de fejltagelser, fortyndingen af designbegrebet og den udvendigt monterede videnskabeliggørelse har ledt til. Hvad man har troet var en udvidelse af designbegrebet, har i realiteten opløst det, så det, der er designs særkende og kvalitet, er kommet helt ud af fokus. (...)

At design kun kan findes i håndgribelig form, er altså fagets vilkår. Og tænker man det igennem, indser man hurtigt, at kunstnerisk – eller lad os bare sige: musikalsk – målestok træder ind som del af dette vilkår. At se design som en kunstart er derfor ikke at gemme sig i et særligt privilegium. Det er at tage et vilkår alvorligt."
– Anders Brix.

Find hele KRONIKEN her: <http://politiken.dk/debat/kroniken/ECE1747151/det-oploeste-designbegreb/>

Lars Kærulf Møller, Museumsdirektør ved Bornholms Kunstmuseum.

Lars Kærulf Møller har kurateret den aktuelle udstilling i Danske Kunsthåndværkeres projektrum Officinet med titlen *"Til ingen verdens nytte?"*

Med udgangspunkt i kunsthåndværkets historiske perspektiv trækker Lars Kærulf Møller tråde frem til vor tids begreber og realiteter for kunsthåndværk.

Uddrag fra åbningstalen til udstillingen *"Til ingen verdens nytte?"*

"Da den første generation af unge fra Kunsthåndværkerskolen, Gertrud Vasegaard, Christian Poulsen m.fl. sprang ud i 1932 -33, var det samtidig med, at funktionalismen fik rigtigt fat i både arkitekter og teoretikere. Kunsthåndværket blev derfor i voldsom grad blevet præget af de kulturradikales tro på det nye samfund, hvor kunsten skulle have en nytteværdi. Arkitekter som Viggo Steen Møller, Poul Henningsen og lidt senere Tobias Faber satte dagsordenen, som vi – bevares - blev verdensberømte for "The cool Scandinavian Design", og ve den, der vovede sig udenfor de allerede beredte veje. Det kunne kun de "rigtige" kunstnere som f.eks. Axel Salto og Jais Nielsen tillade sig.

Men er det stadig sådan? – eller skulle jeg mere inkvisitorisk spørge: Hvorfor er det stadig sådan?"

– Lars Kærulf Møller

Indledning

Anledningen til at invitere til åben dialog om samtidens kunsthåndværk og design er den nye struktur i Statens Kunstfond, som med nedlæggelsen af Danish Crafts og formuleringen af den nye samlende kategori som "kunstnerisk formgivning" betyder væsentlige ændringer og muligheder for området. Danske Kunsthåndværkeres bestyrelse har til foreningens årsmøde, som finder sted efter det åbne seminar, stillet forslag om at ændre foreningens navn til Danske Kunsthåndværkere & Designere. Med en åben dialog for hele området er ønsket at skabe en forståelse for; Begreber og realiteter i samtidens kunsthåndværk & design set fra flere vinkler. Hermed læsestof til inspiration:

Begreber og realiteter i samtidens kunsthåndværk & design

af Hanne Lange Houlberg, Danske Kunsthåndværkeres bestyrelsesformand

Kunsthåndværkerbegrebet og ordet Kunsthåndværk er blevet relevant i samtiden. Det er mit indtryk, at stoltheden ved at være og ved at knytte an til kunsthåndværkerbegrebet er genoplivet, hvilket synes i de mange værker og udstillinger, der skabes lige nu. Respekten omkring kunsthåndværket smitter af på foreningen dels som interesse for at blive medlem, men også som større interesse fra mange nationale, såvel som internationale relationer for kunsthåndværkets stemme i politiske og faglige sammenhænge.

Frugten heraf er, at Danske Kunsthåndværkere (DKKH) nu er aktivt engagerede i flere netværk og sammenhænge med langsigtede fokusplaner. Kunsthåndværkere, som har kaldt sig snart designer, snart formgiver, snart kunstner, kan nu se sammenhængen imellem deres værker, samtidens

kunsthåndværkerbegreb og det nye samlende begreb for feltet "kunstnerisk formgivning." Det styrker kunsthåndværket, og er grobund for konstruktiv dialog både politisk og fagligt. Samtidigt har begreberne kunsthåndværk og design de sidste 10-15 år på flere områder vokset sig til meget ulige størrelser. Designbegrebet er i dag nærmest altomfattende og i mange sammenhænge immaterielt. Det designbegreb, der rummes under begrebet formgivning, knytter derfor mere an til vor tids kunsthåndværk end til designbegrebet.

DET UDVIDEDE KUNSTHÅNDVÆRKERBEGREB

Vi taler i dag om et begreb som det udvidede kunsthåndværkerbegreb. Et begreb, som opfatter kunsthåndværket som et medie, der som andre medier, er noget forskelligt til forskellige tider. Der skabes meget kunsthåndværk i dag, som, i dialog med fagligheder, både har en hensigt med og en idé om betydning og værdi i kunstnerisk forstand, en undersøgelse af verden med en konceptuel tankegang og tilgang. Dette betyder ikke, at begrebet om kunsthåndværk er afløst af et nyt begreb, men det betyder snarere, at begrebet er udvidet. Der er åbnet for helt nye æstetiske praksisser indenfor kunsthåndværket, ligesom hybridformer mellem kunsthåndværk og design og mellem kunsthåndværk og kunst spiller en større rolle. Der bliver i kunsthåndværket i dag skabt værker, som med professor Morten Skrivers ord kan betegnes som:

"...æstetiske erkendelses-objekter, der kræver høj moral og modsat et postmodernistisk 'pyntesyn', fortæller om verdens måde at være på, og afspejler en eksistentiel fortætning".* – Morten Skriver.

Værker, der i kunsthåndværkets diskurs betegnes som "open-ended" objekter, hvis formål ikke udelukkende er at blive beundret, men at skabe nye situationer. De er udsagn snarere end svar, - begyndelsen til en samtale. En samtale om væren: hvad er væren? Hvad er virkeligheden? Hvad er væren i virkeligheden? Alle filosofiske spørgsmål, ikke videnskabelige. De forholder sig ikke til sandheder, kender ingen udveje, kun markveje, bjergveje og mange omveje.

Samtidens kunsthåndværk og dets relaterede designbegreb har opnået kulturel accept som værdi, og dermed som havende aktuel samfundsrelevans. Dets metodik har i dag ny aktualitet i et vestligt værdisyn med fokus på materialitet, håndværkskunnen, medskabelse og genskabelse. Beskuer og bruger spiller her en aktiv rolle. Ved at vise, ved at betragte, ved at bruge kunsthåndværk og design bæres værdien frem i tiden. Kunsthåndværkerne og Designerne selv har udover rollen som skabende, ligeledes en rolle som formidlere af adgang og indsigt i de skabende processer, da distance koblet med manglende forståelse og indsigt skaber et værditab for samfundet som sådan. På spørgsmålet om, det vil lykkes i større omfang at gøre kunsthåndværket og relaterede begreber til værdi og succes i samtiden, svares med næste spørgsmål – Hvem bestemmer det?

Hermed givet en udfordring til politikere, kritikere, kuratorer, museer og gallerier og alle med forståelse for Kunsthåndværk og Designs rolle som langsigtet værdi for hele samfundet!

* Citat fra "Salon 66 - foredrag" i Officinet den 2/3 2013.

Det lange nu. Superobjekter og bevidsthed

af Louise Mazanti, Ph.d i kunsthåndværksteori og PgDip i Psykosyntese

Hvad gør kunsthåndværket unikt? Hvad gør Danske Kunsthåndværkere unikke? Er organisationen et sund og levende udtryk for det der foregår på værksteder, på udstillinger, og ikke mindst i hjertet og hovedet på de, der måske, måske ikke identificerer sig som kunsthåndværkere? Hvor er kunsthåndværket som felt og praksis på vej hen? – og hvordan kan en medlemsorganisation bedst muligt varetage sine medlemmers interesse?

Organisationer, strukturer, begreber, tankeformer må udfordres med jævne mellemrum, for ikke at forstene i dogmatik. Et sundhedstegn er, når sådanne spørgsmål igangsættes indefra. Når Danske Kunsthåndværkere i forbindelse med Årsmødet 2014 debatterer et navneskifte, som udtryk for at feltet har rykket sig ganske betydeligt siden foreningens opkomst i 1976.

Der hersker en indre splittelse i kunsthåndværket som felt. En splittelse der absolut ikke er ny, men som med tiden har antaget nye former. Splittelsen angår kunsthåndværkets identitet og position i forhold til de to praksisformer der ligger næsten parallelt, nemlig billedkunst og design. Når jeg siger de ligger 'næsten parallelt' er det med god grund: Kunsthåndværket har altid kæmpet med en position i bunden af det kulturelle hierarki: Både hvad angår uddannelse, økonomisk støtte, salgs- og udstillingsmuligheder, pressedækning og kritisk teori.

Her har kunsthåndværket eksisteret en smule 'på trods' af de kulturelle fordomme, der er vokset ud af en mangel på forståelse for feltets særlige potentiale og betydning. Den uklare position i det kulturelle hierarki har måske nok påvirket kunsthåndværkernes indtjeningsmuligheder, men den skabende kraft og den indre oplevelse af, at det der skal skabes skal skabes, har været fuldstændig upåvirket. Kunsthåndværket er ikke tørret ud af mangel på opmærksomhed. Eksperimenteringen med hvor langt man kan tage et materiale har helt sin egen drivkraft.

I dette oplæg er jeg blevet bedt om at bidrage med en begrebsafklaring. Hvad gør kunsthåndværket unikt, med andre ord. I min ph.d-afhandling fra 2006 udviklede jeg begrebet SUPEROBJEKTER til at definere kunsthåndværkets selvstændige position mellem billedkunst og design. Her var min hovedpointe, at kunsthåndværket referer til hverdagsvirkeligheden i både formsprog og materiale, men at det samtidig rummer en æstetisk eller konceptuel merbetydning der gør, at det befinder sig i en særlig mellemposition mellem værk og hverdagsvirkelighed – og dermed også mellem billedkunstens autonome udsigelsesposition og designets sømløse sammensmeltning. Kunsthåndværket er hverken 'trukket ud' af hverdagslivsbetydningen med prædikatet 'kunst', eller 1:1 virkelighed som designets helt umiddelbart genkendelige former og funktioner. Det er begge dele, og ofte i lige høj grad. Det kommunikerer en kritisk, æstetisk bevidsthed gennem hverdagslivets genkendelige former, og på den måde indtager det en position, som er særdeles attraktiv for både samtidens billedkunst og design.

I årene siden er der samtidig kommet et perspektiv til der er væsentligt for forståelsen af kunsthåndværkets særlige potentiale. Perspektivet er kommet til i min egen søgen efter at finde en mening med kunsthåndværk, der rækker ud over en fagteoretisk diskussion. Hvilke værdier er det kunsthåndværket bidrager med i et samfundsmæssigt perspektiv? Hvorfor er kunsthåndværket vigtigt, med andre ord? Det svar jeg er kommet frem til ligger i tråd med pointerne i min afhandling, og rækker samtidig et skridt videre. Kunsthåndværket som superobjekt; som kunstnerisk praksis der tilføjer en kritisk-æstetisk-konceptuel merbetydning til hverdagsvirkeligheden bidrager med det, man måske kunne kalde 'særlig opmærksomhed'. Når vi køber, håndterer, betragter eller bærer kunsthåndværk, er det ganske særlige kvaliteter der skærper vores opmærksomhed. 'Den æstetiske merbetydning', hvad enten den kommer til

udtryk som sublime æstetiske og sanselige kvaliteter eller et konceptuelt tvist der bryder med etableret forståelseshorisont, blot dette at opmærksomheden skærpes idet vi med vores sanser møder et fysisk objekt, har en stor betydning.

Vi kommer i relation til kroppen, til øjeblikket, til nuet, til verden på en ny måde.

Her ligger kunsthåndværket i tråd med den bølge af spirende bevidsthed, der betegner det paradigmeskifte vi så småt er ved at bevæge os ind i. Efter postmodernismens overfladiske coolness er vi ved at bevæge os ind i en bevidsthedsmæssig udvikling og en værensform, der går et niveau dybere. Autentiske forhold, intimitet, community, bevidsthed, værdibaseret samvær... nærvær, først og fremmest, nærvær med os selv og hinanden, er nogle af de begreber der vokser frem i den kollektive bevidsthed. Mindfulness, meditation, yoga er ikke længere fremmede begreber men praksisser, som flere og flere oplever som væsentlige bidrag til oplevelsen af væsensfylde og livskvalitet.

I denne udvikling spiller kunsthåndværket en central rolle. Den sanselighed der er essentiel for praksisformen, den 'særlige opmærksomhed' som objekterne fordrer, tager os ind i det samme nærvær og bevidsthedsmæssige rum, som kendetegner den vågnende kollektive bevidsthed. Måske har I som kunsthåndværkere vidst det hele tiden: Jeres kærlighed til og mesterlige håndtering af de materialer I udtrykker jer igennem, kræver et absolut nærvær. Det store sug IND i øjeblikket foregår i den absolutte dedikation til at strække materialet til sit yderste. Og det er dette 'lange nu' som I giver videre, hver gang et objekt forlader jeres værksted.

For nogles vedkommende er det udelukkende i form af unikaværker, mens andre bevæger sig i et grænsefelt mellem unika, serieproduktion og masseproduktion. Overgangen mellem kunsthåndVÆRK og design PRODUKT bliver her flydende, og har formodentlig være med til at igangsætte debatten om Danske Kunsthåndværkeres navneskifte til, også at inkludere design.

Denne debat er naturligvis medlemmernes. Det er jer der ved om foreningen repræsenterer jeres interesser, og om I hver især som udøvere kan identificere jer med det felt, foreningen varetager. Mit bidrag til denne debat vil dog være, at det er vigtigt at se på hvad det er der binder jer sammen, som I ikke kan få hos eksempelvis BKF eller Danske Designere. Den særlige æstetiske og materialemæssige sensibilitet som kendetegner kunsthåndværket er for mig at se nøglen, fordi det placerer kunsthåndværket i en vigtig samfundsmæssig position. Der kan derfor argumenteres for, at i stedet for at favne designbegrebet, og dermed risikere at udvande feltets unikke potentiale, kunne man skærpe klarheden om hvad det er, der gør kunsthåndværket særligt, også når det bevæger sig indover grænserne til de beslægtede praksisformer. Kunsthåndværket i et udvidet felt, i stedet for et udvidet felt der indeholder kunsthåndværk.

Der er efter min vurdering behov for en stærk organisatorisk forankring, især nu hvor Danish Crafts er nedlagt.

God debat!